Litteratur

Brott mot skatteförfattningarna

Att kunna förvärva en värdefull lagkommentar till rimligt pris hör inte till vanligheten idag, i allt fall inte på straffrättens område. Ett glädjande undantag utgör f d rådmannen Atle Erikssons allmänt erkända redogörelse för påföljder av brott mot skatteförfattningarna, vilken nu utkommit i sin fjärde omarbetade och utökade upplaga. (Skattenytts skriftserie 2, TOR; 9 kronor). Skriften är ett bevis för att allt väsentligt i en viktig samhällsangelägenhet kan sägas på ett begränsat antal sidor; inte heller detta hör till vanligheten.

Jag har haft förtroendet att åtminstone två gånger tidigare anmäla detta arbete, och det är en glädje att kunna konstatera, att denna lagkommentar stiger i bruksvärde för varje ny upplaga. Särskilt värdefullt är det idag, då utgivningen av N. J. A. I drabbats av en beklaglig eftersläpning, att rättsfallsreferaten förts fram så långt som här är fallet. Det färskaste rättsfall, som jag anträffat, är HD:s dom B 8/1966!

Jag har inte funnit någon anledning att opponera mot författarens redogörelser och slutledningar. De präglas genomgående av erfarenhet och skicklighet. Otvivelaktigt är det riktigt som författaren säger, att brottsbalkens påföljdssystem — med av författaren angivna undantag — har tillämpning även ifråga om brott mot skattestrafflagen, men man kan nog med fog säga, att andra påföljder än normerade böter eller fängelse, det sistnämnda eventuellt kombinerat med straffskatt, troligen inte kommer att användas av domstolarna. I anslutning till författarens redogörelse för straffmätningen i mål om falsk eller vårdslös deklaration finns det emellertid anledning understryka, att nuvarande förhållanden ofta leder till otillfredsställande resultat. Fängelse tillämpas ju utomordentligt sällan, och främst av allmänpreventiva skäl utmäts inte sällan böter till belopp, som det redan från början står klart, att vederbörande inte kan betala. Eftersläpningen ifråga om utredningarna finns kvar, ofta väcks f n åtal för de 1961 och 1962 avlämnade deklarationerna, och inte sällan har deklarantens villkor radikalt

---

ringsblanketten (Rsn 341) i vad den gäller sjömansinkomst. I densamma skall enligt rubriktexten till anteckningsutrymmet antecknas bl. a. ”erlagd sjömansskatt’. Detta kan man ju inte mena. Taxerare äger ingen kännedom om erlagd sjömansskatt och någon uppgift härom är det ingen som önskar. Vad man vill veta är vilken till sjömansskatt beskattningsbar inkomst som ev. föreligger samt antalet sjömånader. Är inte revidering av blankettexten på sin plats?

Slutligen må framhållas att när det gäller fastställande av den pensionsgrundande inkomsten *då* är det inte bara den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten som skall beaktas utan all inkomst ombord. Till den kontanta inkomsten enligt kontrolluppgiften skall alltså då läggas också värdet av kost och bostad ombord (enligt givna grunder). Det gäller att hålla tungan i den rätta munnen, som vår historielärare sa.

Nils Gottliebsson

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:32

ändrats. Han har kanske kommit i konkurstillstånd eller upphört att vara yrkesverksam, men på grund av brottets allvarliga beskaffenhet utmäts höga böter. Kanske kunde i vissa fall övervägas att med stöd av 27 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken döma till villkorlig dom, kombinerad med ett lämpligt antal dagsböter till belopp, motsvarande den aktuella betalningsförmågan. Måhända finns det anledning för den pågående utredningen att allvarligt överväga avskaffandet av normerade böter.

I anslutning till redogörelsen för det objektiva rekvisitet "ägnad att vilseleda beskattningsmyndigheten" må följande reflektioner tillåtas. Praxis är här med rätta sträng och rekvisitet anses uppfyllt, så snart det inte kan anses uteslutet, att felet undgår upptäckt. Rör det sig om ett meddelande från tredje man, finns det inte någon anledning till erinran mot slutledningen att felet kan undgå upptäckt; det händer inte sällan att lämnande av t ex löneuppgift försummas eller att lämnad sådan kommer på avvägar. Men ibland kan situationen vara sådan, att man synes alltför mycket frånkänna taxeringsnämndens granskning noggrannhet. Jag har tillgång till ett hovrättsavgörande, där omständigheterna i korthet var följande. En lantbrukare hade deklarerat inkomst av jordbruksfastighet med 19.226 kronor, vilket utgjorde hans enda inkomst. Under allmänna avdrag tog han upp skatt till ett belopp av 13.389 kronor, vilket utgjorde all påförd skatt, i stället för avdragsgilla 5.024 konor. Taxeringsnämnden rättade felet. Föregående år hade han gjort samma fel, som också rättats. Själv hade han inte tillgång till kopia av fjolårsdeklarationen eller till underrättelsen om avvikelse för det första året. Underrätten ansåg — med hänsyn bl a till det i förhållande till inkomsten stora skatteavdraget och den omständigheten att taxeringsnämnden föregående år rättat samma fel — det uteslutet, att felet skulle kunnat undgå upptäckt "vid en med normal aktsamhet företagen granskning från taxeringsmyndighetens sida" och ogillade väckt talan, som gällde falskdeklaration. Hovrätten ansåg det emellertid inte uteslutet, att felet skulle kunnat undgå upptäckt, och dömde till böter för vårdslös deklaration. Enligt min mening har hovrätten här i betänklig grad underskattat värdet av taxeringsnämndens granskningsarbete.

Av författarens redogörelse för de subjektiva rekvisiten vill jag gärna utläsa en maning till försiktighet vid användande av dolus eventualis vid falskdeklaration. Detta finner jag tillfredsställande och vill gärna instämma. Det känns speciellt ansvarsfullt för domstolen att på en tilltalad sätta den stämpel, som användande av dolus eventualis innebär. Därmed inte sagt, att det inte kan förekomma fall, där det kan vara befogat.

Återstår så endast att säga tack och rekommendera Atle Erikssons skrift till flitigt bruk.

Sven Lutteman

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:32